

DISPUTATIO INAUGURALIS,

METEORORUM

QVORUNDAM NON INSVETO-
RUM EXPLORANS NATURAM,
LEVITER AUTEM, ANNON NIX
VERE ET REALITER ALBA SIT,
PERTRACTANS;

Quam,

DEO SECUNDANTE,

Celebrique Philosophorum Collegio
in Reg. Acad. Aboënsi adprobante,

PRÆSIDE

Adm. Reverendo & Excellentissimo Viro,

Dn. M. PETRO LAURBECCCHIO,

Poësios hactenus Professore Ord. nunc autem
Sacro Sanctæ Theologiæ Professore Ordinario
designato; Præceptore & Promotore iugi ob-
servantiâ affiendo:

*Pro Juribus Magisteriis rite & legitime indi-
piscendis, candidæ eruditorum censuræ
Submissæ offert*

JACOBUS WÜNNERGREN/
Wennerburg - West - Gothus.

In Acroaterio Maximo d. 24. Julii,

Anni 1688.

Impr. apud JOHANNEM WALLIUM, A.T.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

PRO O E M I U M

Cognitio Philosophiae præstantissima est & utilissima, trahens hominem ab obscuritate ignorantiae ad scientiam, à tenebris stultitiae ad lucem sapientiae, Divo Thomā adserente. *Quis enim est, qui non, licet invitissimus, in hanc cogatur inclinare sententiam, quod Philosophia sit Donum divinitus datum, index veritatis, magistrus vitae, medicina animi, mater virtutum & nutrix omnium artium & scientiarum, quin imò animalium ingeniorumq; nostrorum naturale quoddam pabulum.* In Phil. enim quodammodo subacti, ex ingenti isto naturae libro & creaturarum, egregiam sibi possunt acquirere notitiam omnium rerum, earumq; scire & intelligere vires, naturas, mirificam indolem & signaturas, causasq; abstrusas. Inde porrò yvādi σεαυτον discimus, quales simus, quibus rebus

bus & partibus constemus, & qualis sit cuiusque
partis, animae & corporis, conditio; quæ, meo
quidem judicio, scientia maximi est facienda.
Cum itaque temporis hujus ratio nobis hoc ar-
gumentum qualitercumque elaborandum injun-
xerit, partim suasu eorum, quibus haec studia
debeo, partim proprio circa speculationem re-
rum naturalium impetu & amore; Veniam
nobis datum iri confidimus ab optimo quoque,
si propter invaletudinem, non pro dignitate
hoc expolire potuerimus exercitium. Non est,
quod quisquam nos elatione quadam animi
hoc sumfisse tractandum existimet, sed potius
eo nos ab ripuisse rerum Physicarum admirao-
tionem: multò minus quis in prejudicium
curæ limatioris nec non accuratioris hoc ver-
gere præsumat, verum ut tanto magis in
aprico ponatur, complurium circa albedinem
nivis errandi surpitudo. Quæcum ita sint,
tuarum erit partium, Lector perbenigne,
præclare, quæ vel heic indeniuntur, vel de-
siderantur, exponere, cum juxta tritum
illud dicterum; nulla data sit secta,
quæ omne verum viderit.

En gång då iag med lust fast bittid' monde
wanta/ (ka-

Vih med Penei strand/ fan iag i diupa tan-
Der sletta rätt allen en liten Gubbe grå/

Iag saa hwad tänke er du/ han swara dristigt så:
Det thęt es migh at dhe om rätta wägen feela/

Som jekat haa der til/ och säya hafwa welat
En sörre båtnad ej i hela werlden fins/

An dé med lärdoms prof/ oc dygde öfning wins;
Et scien/en storm/et dāb/mig syns alt wijshez goda/

Det werldens wiße Män ha styrckt mång' efer-
skoda (geer/

Ej/ konst/ ej weet/ förstånd/ nu meer nän hagnad

Ej Guden Pan sig wred/ mot lärde män beter.
Ej ihinner Gubben än/ men beer mig esterändia/

Hwad me er än blotter fråz Apollo har täckz stånd.
De quicke dygdebarn/ so hens här til ciens/ (kia)

Ej högre tiens de fåde/ än ringast hans Client!
Hur' mången har ej værr'/ vihi förflutne ähren/

Som artigt läst sin bok/bå Winter/ höst och wären/
Måst stå en trappa ned/ för den som en gång såg

Apollos färga syn/ men aldrig nånsin låg
Vti hans gyllen tält/ der hört hans spee; och sånger/

Och ha då hafft god tiens/ i roo förvhhan ånger/
Men harin/imedlertid/mång lärde man super vih!

Der blür all wijshez ibn/der hat hon fåt sic slach.

Slåc båtnad ju det år/ en Candidat at heeta/
När han churu lärde/ på hundra mjl skal leeta/

Olärdom til behag/ efter tiens och brödh/
Hwad är då waga lärde/ jo lijsda harm och nöd?

På detta Gubbens snack / ju mehr iag månde lyfta/
Ju mera talte han och aldrigh ville ensua.

Han saa / iag undrar höge på deras friske modh/

Som brylla hiernan sin förtorka märg oe blod.

Men wiñna knapt der med sig någon wän så heller/

Som dem besordra wil/före al mooständs bulletz/

Som ofta hindra kan/ alt aldrig blifver löne/

Den mossa och behwär mång ärlig Pilt har rönt/

Då han med ifwer slått/på wisthet all' sin tanckar/

Medh saker tilförsicht ai den des Ecke-Ankar/

Stull'hålla fast hans Stiepp på oljat/ brusand'

Haaf/

I hwilke grundlös blup/fast månge ränt i qvaf.

Gördensku fast än iag/ al weridzens wifheet wüne/

Doch vthi booklig konst iag ej mit növie sunne/

Ej iag med vnder spott/ai den som ciens try åhr

Han hemma i sin bygd / fast högre iienster näri

En den som Dnygdeproos hos lärde man mögroat

Och lässe natt och dag/ han får med otack höra/

At han ej når becident med sine lärdoms prof/

Dy är mitt båste råd / att man gör lägre loof/

Och stiger ej så högt medh sine lärdoms ranka/

Vtan om wësdoms konst/ sig mindre låter anka/

Emedan wara ldro/ nu icet meer' är wärde/

Men skunda hem ta ciens/ fast man slätt icet

Lärte.

När Gubben detta sage / och synes meer' wil lasta

Deras fäkunnigkeit/ som fåfänge mon vthlasta

Sin lisla ägendum/ att lära sedan koufi/

So fräcer godz oclif/hyppar icet haat än gunst;

1 24

Å sleg Apollo fram vembrast i dese orden:
Hör Gubbe åst du den af kloest uppå jorden?
Hvad billar du dig in/ iag troor du är ey floot/
Du ställer så dict raal som wore du en rook.
Med fäste oc sicc ord från dygd/wijsheet och åhra/
Du draga will all man/ men iag skal annat lära
Dig gamble huswudlur/ haar du det aldrig höre/
At dygden dr wäl svår/ men har doch aliud föret/
Til åhra och höge ständ/ dem alle seenet omsider/
Som lärde warit ha/ fast mången så oblidet
Och aßmundzfulier fins/ som hembligt hatar mäst
En dygdig Pilt och lard/ och tok en håller båse.
Eherförr o Gubbe grå/ wikt hort och lör betenkia/
At du den endast åst/ som dygden wil förfränkia/
Du weet ju winren fall/ folier den liufsig währ/
Du wet och aßwendät/ att sorg för glädien går.
På næreen folier dag/ icc lugn Sidkarlen hösler
För Hafjés brusand' Swall/ som offea ötwerstbölter
Des ragland'hus och stiepp/ at han omsider fatt
Uhr fråsand' bolian blå/nöttiar sin wärfde skatt.
At rala nu meer om/ hur' swåre thet är för lärde
Jå sig till hugnad god en tienst af sådant wärde/
Som Sud/wijsheet och dygd/den änlig årnat ha/
Som bietida och seenet/ sin Goock ha låset bra.
Det lemnar mā der hän/ty wijsheet är wår fagnad/
I wijsheet står wårt luf/i wijsheet dr wår hagnad.
I wijsheet all ting är/ och vikan henne lyk
Gudh ingen vara kan/ fast wore han så rüt/
Sö Cræsus den Monarch, som rijkast war i verlde.
Doch vran wijsheet alt/ består af wärldlig flärden.

Ale

Alt detta väl beråndet vår Candidat Wällärby
Från första vngdoms tijd/gjordt sig gode losord
vård/

Wisheet och ådel dygd/höge meer än Gulle klarai
Han alikar har och sagt/ wissheet sitt nöje vara;

Naturens dolda wärck att kunna räcka na vth
Fast väl han hafwer lärde oc nåt der å gode slute
Se sine wänners Zir Pallas mån honom kalla/
Med higgsta skial och råte/ en han i tijder alla

Sin bok har läset råte/ lycklig med scort beröm/
Hwad Momus säger moor/ man håller för en
dröm.

Ey är mit hiera glade/ och lustig mine Sinnen/
Alt I Her Candidat, nu snart den Kronan
winnen/

Som Pallas gifwa bör/ och Clio smid' i hoop/
Den högste wissheetz Gud/ som Himlen jorg
den stoop/

Vinn' Ehr godt förvtan ände/
Och mång tusend lust och frögd/
Och sin ande til ehr sånde/
Alt I lycklig och förndgd
Lefwa må i alla daar
Vinnia det Ehr dngd tient haar!

AND: E. HÄG.

* * *

Σὺν τῷ Θεῷ καὶ χειτῷ.

§. I.

Voniam celebratissima notissimacj illa inter philosophos invaluit consuetudo, ut in justam vocum explicationem, ab ambiguitate liberationem, nec non vernaculam acceptionem soleant inquirere; non quidem meritò eadem à nobis esset prætermittenda, quippe qvæ fores veritati pandit. Verum cum tempore excludimur, de intricata & controversâ hâc disquisitione magis solicii, ad ipsam statim definitiōnem Meteororum facimus accessum, quam talem nobis fistit *Speringius*, Academiae Wittebergensis quondam immortale decus.

§. II.

Meteora sunt effluviorum affectiones, ea, modo in hâc, modo in illâ, representantes formâ.

Affectiones salutantur & denominantur: Effluviis enim accidunt meteora, ut

A

sonat

sonat Axioma Physicum. Quis enim est qui ignorat, eadem variè affici, & non deponere aptitudinem ad alias atque alias formas recipiendas? Exempla res clarescet. **Draco** volans figuram ignei serpentis refert. **Fax** illa erratica in aëre pendula, ignis fatuus, speciem candelæ ardentis repræsentat, motu vago discurrētis. Si præterea vaporem velimus attendere, deprehendemus eum aliis atque aliis formis ornari & vestiri, idque pro diversitate motus ac loci. Vapor enim nunc causatur nivem, nunc grandinem, nunc pluviam, nunc nubem, non tamen simul, sed successivè. Nos hic, salvo aliorum judicio, meteora corpora esse veremur adfirmare. Meteora etenim sunt Iris, Parallius, Paraselene & Halo &c. corpora autem non sunt.

Hic non alienum videtur ab instituto, inculcare animis physicarū speculatio-nū cupidioribus, quod inter meteora Parallii semper aliqvid singulare divinitus soleant portendere. In Ungariā olim tres

tres soles se exhibuisse spectandos, haud multò ante mortem Ludovici regis, fida rerum antiquarū index adserit Historia; quæ phases extra omnem, (ut tertur) dubitationis aleam tres Reges, videlicet Ferdinandum, Joannem & Turcam, pro regni adeptione contra se invicem arma sumtuos, præsagiebant. Testatum facit adhuc annalium fides, Regem Poloniæ vidisse sex soles, in quibus ille, qui occidente spectabat, atri coloris præbuit speciem, post quam parelii visionem, non longo interjecto tempore, in acie est captus.

§. 3. Definitione sic *ατη μεροδη* expositâ, non contemnendæ erit operæ causas venari meteororum, rectissimè cùm dixerit Aristoteles Peripateticorum Princeps: *ὅτι μεν δὲ τὸ ἀληθὲς οὐκ εὑρίσκεται*. Sunt autem, consentiente Senatu philosophorum, causarum quatvor genera, eæq; vel externæ, vel internæ. Illæ Efficiens & finis; hæ verò Materia & forma sunt.

Causa meteororum efficiens Universalis est Deus Opt. Max. qui hanc mundi machinam suâ potentîâ sustentat & dirigit. Hæc etiâ se dividit in primam & secundam. Illa Magnus ille Deus est, in totâ rerum naturâ movens & agitans cuncta. Hæc sunt astra, occultiori quodam influxu mundum regentia inferiorem, omniaque, quæ ambitu suo continet. Particularis, Eriopo similis, variat pro diversitate meteororum, quæ recipere apta nata sunt, vel calorem, vel algorem. Heic in verba Peripateticorum non juramus, quorum unanimus judiciorum consensus est, calorem & frigus per ~~avtumne et iasau~~ seu circumsessionem qualitatis contrariae agere.

§. 4. Enodatâ causâ efficiente, succedit jam materia, quam Physici haud ignobiles dicunt esse, vel in quâ, vel ex quâ. Cùm jam nullum accidens extra Subiectum esse possit *naturaliter*; meteora itaq; respuunt materiam ex quâ, in quâ autem agnoscunt. *Effluvium* enim

nim est *Materia meteororum* in quâ sive sub-
jectum: quod est vel *simplex*, ut *atomus*; vel
mistum, ut *fumus & vapor*.

§. 5. Siquidem evictum est quadan-
tenus in §. 2. quod forma meteororum
substantialis in rerum naturâ non detur;
ratio hæc est, quia corporum classi mi-
nimè possunt annumerari:

§. 6. Ad causam nunc Finalem, La-
conicè explicandam, accingimur, quæ
statuitur triplex: 1. Qvòd Divinæ ma-
jestatis sint indicia; Meteora enim sa-
pientissimi creatoris Majestatem depræ-
dicant, sapientiam extollunt, potentiam
manifestant, bonitatemq; evehunt. 2. A-
ëris salubritati & purgationi inserviunt,
quem defæcando, pestiferam luem à vi-
ta & valetudine hominum arcent; re-
centi namq; aura corpora animalium
refocillantur. Manifesta insuper expe-
rientia omnium temporū docet, erucas,
araneas, aliaq; venenata infecta, tem-
pore tam verno, quam æstivo, quæ ar-
borum insident foliis herbarumq; flo-
ribus adhærent lectissimis, multum iis-
dem

dem adferre damni. 3. Imminentium sunt prænuncia eventuum. Sic nubes obscuræ minitantur ventos & pluvias; Pluvias futuras musca pungendo indicat, frigiditatem, quæ in aëre pedetentim incrementa capit, dum nubes resolvitur, sentiens. Quanta verò sit altitudo nubium à terrâ, & ubi in aëre sit locus consistentiæ vaporum, non potest firmis rationibus stabiliri, propter materiæ levitatem ac fluxam inconstiam.

§. 7. Hactenus de Meteoris in genere breviter actum est, sequitur nunc contemplatio Nivis inspecie; cuius 1. originem à *Nigs* quidam arcessunt, quidam autem voce *Ningvis* pro *Nive* utuntur, ut Lucretius & Apulejus. Postea autem elisæ sunt literæ n. & g. & sic vox Nivis inde deducta creditur.

2. Ambiguitas vocabuli Nivis attendenda. Heic non nesciendū est, quod nix usurpetur, vel in sensu Metaphorico pro *canis*, sicut Domitianus, quendam canum vidēs, caput cui varietate capilli erat subrufum

7

rufum & incanū, perfusam nivem mulso
dixit: quod jocofè in eum est adhibi-
tum, qui ingravescente ætate, morti
jam vicinus canesceret; vel in sensi
nativo, pro meteoro è nube condensata nato.
Quæ significatio hujus est fori.

3. Varia istius appellatio spectanda
à Græcis nix nuncupatur χιὼν, ἀπὸ τοῦ χε-
ωδοῦ, quoniam facilis est liquefactu, seu
quod idem est, facile colliqueat. Item
νιφετὸς à νιφώ, quod est, ningo, ma-
defacio. Judæis audit Schælæg, quod
splendorem præ se ferat & appareat
nitida.

§. 8. In hujus ut Meteori notitiam
ulterius perveniamus, de congruâ ejus
definitione nobis erit laborandum: quam
non inconvenienter hunc in modum
informabimus, secuti ductum hâc in
re Voigtii, sapientiorum Philosopho-
rum haud postremi.

Nix est meteoron aqueum, ex nube
fœcundâ, sed resolutâ in minutissimas
guttas, à corpusculis frigidioribus in
mediâ aëris regione ut plurimū spis-

satas, ortum, lanæ instar carminatæ terram petens.

Definitio realis breviter ac planè, sic juxta Logicam analysin exponenda venit. Genus itaq; ejus *remotum*, est *meteorum*; *proximum* autem *aqueum*. Conceptus restringens & differentialis, desumptus est à serie trium causarum, Efficiente, Materiâ & formâ, à loco etiam, ut in progressu explicatum dabitur.

§. 9. Æqvivocis acceptib; in primo §. 7. aditu remotis, constitutaq; nivis definitione, causæ ejusdem occurruunt perpendendæ; quæ ad amissim propositæ definitionis revocaridebent. Efficiens itaq;, ut omnium aliarum rerum, ita etiam hujus, est vel universalis, vel particularis. Illa rursus vel prima est, vel secunda. Prima est Deus omnipotens: Secundæ causæ siderasunt, qvæ calorem & frigus, siccitatem & humiditatem, fœcunditates & sterilitates, aliasq; in regno sublunari causantur mutatio-nes. Causam enim non solum nivis, sed etiam omnium aliorum meteoro-rum

9

rum, dependere ab influentia cœli, saltem dispositivè, vix dubitaverit quisquam affirmare; quia per calorem & alias qualitates diversimodè disponit subjecta: licet enim sol longissimis à nubibus distet spatiis, *unatamen cum cælo semper afficit terrestria.*

§. 10. Ordinariâ Dei potestate obiter evolutâ, quæ comprehendit sub se omnes causas particulares, materia nivis se foro sistit, quæ efficientem naturalē sequitur, ut umbra corpus, & fumus ignem: illam itaque trimembrem facimus, nimirum materiam *in quâ, remotissimam, remotam & proximam.* Quarum trium essentia exactissimè nobis est investiganda. Remotissima heic est aqua, quoniam in aquam nix resolvitur, resolvuntur enim composita in principia sua. Nobis circa hanc tractationem versantibus adprime est scitu necessarium, in nive contineri omnina quatvor elementa, aquam, terram, aërem & ignem. Quis enim adeo esset vecors, ut negaret partes in nive terrenas dari, cum post manuum in nive-

tionem, easdem sentiat inde multò facilius sordes contrahere & inquinari, quā si aquā purā abluantur. Quod aërem nix in plumēis suis alat crustulis, ejusdem poruli clarissimè arguunt. Quin etiam nivem aërea sovere in se corpora scula, ex levitate illius liquet. Nivis quoqu materiæ ignem adsignamus, quia subjectum nivis est vapor; vapor autem effluvium mistum est.

Materiam remotam vaporem esse nullus non potest sibi imaginari, cùm grando facilius in aquam resolvatur, quam nix. Materiam proxima nubes est, eademqu non sterilis, sed fœcunda, quæ aqueis & terrestribus partibus plena, decidere cupit per guttulas aqueas; verū, interveniente frigore vehementiori, inter descendendum in nivem transmutatur;

§. II. Forma materiam subseqvitur, quam accidentalem nivi tribuimus, sicut substantialis corporibus non deneganda; quæ speciem præbet sexangularis figuræ, quod quidem vulgo non in animaduertitur, quia plerumque bæ niveæ

stella

stelle solitariè non decidunt, & nisi panno sicco excipiatur, observari non possunt, inquit in rebus Physicis verlatissimus Daniel Hartnaccius. Diximus prætereà in definitione, nivem descendere lanæ instar carminatæ, cui nostræ adsertioni patrocinatnr sacra pagina omni major exceptione, ubi Psaltes Ps. 147. in hæc erumpit verba: *qui dat nivem, sicut lanam.*

§. 12. Ultimum denique sibi locum vendicat finis, quem haud invenustè hunc in modum Plinius describit: *Vota arborum & frugum communia sunt nives disutinas sedere: causa est non solum, quia animam terræ evanescensem exhalatione inclidunt & comprimunt, retroq[ue] agunt in vires frugum atq[ue] radices, verùm quòd & liquorem sensim præbent, purum preterea levissimumq[ue], quando nix aquarum cœlestium spuma est.* Subtilitatis ille Magister Scaliger dicit: *Nibibus solutis lutum fit, unde & nomen, quod convenit etiam terris, aquâ dissolutis. Haud parùm sane terra admistum nives obtinent, aëris multum; spuma enim pene tota est nix, aquæ plurimum: quibus additus*

additus à sole calor, sumum conficit, omnium letaminum multò excellentissimum. Ex quibus verbis fluit duplex nivis utilitas, terræ nempe fœcunditas, frugumque incolumitas.

s. 13. Adjuncta generandæ nivis inseqvuntur causas, quæ numero sunt quatvor: Locus nimirum, tempus, candor & duratio. Locus, in quo dignatur, est media aëris regio, quæ à fine insimæ incipens intensissimo & acerbissimo riget frigore. Nivis enim generatio frigus exposcit intensem, à quo media aëris regio non est vacua. Probabile itaque non est, *insimam aëris partem* huic negotio obeundo parē esse, quippe calidiorē, qvia radii solares, à terra percussi, resiliunt. Cur autem hyemantum ningat, causa est, quod nubes non potest constringi, nisi multo frigore. Qvanta vis frigoris est, Johannes Baptista du Hamel haud obscurè innuit, dicens: *quod corpora frigus à putredine vindicet, notius est, quam ut probatione indigeat.* Nam frigus partium fluidarum motum fistit,

quæ:

quæ foras prodeunties corruptionem promovent. Hinc mortua corpora nive obruta diu incorrupta servantur. Exemplum adfert Bartholinus: visum, inquit, id extra urbem (Hafniam) cum II. Februarii 1659. oppugnantes hostes repellerentur, magnâq; strage occumberent: alii enim rigidi iratum vultum ostendebant, alii brachis extensis gladium minari videbantur, alii alio situ prostrati jacebant.

14. Tempus elaborandis nivibus aptissimum est hyems, quæ frigiditate præpollens magnâ, aquas in nives congelat. nam ubi acerbitas dominatur frigoris, ibi frequentiores & producuntur, & cadunt nives.

§. 15. Candorem nivi reapse inesse multi quidem statuunt, sed invitâ veritate, ut statim monstrabitur.

§. 16. Ultimam nivis affectionem durationem esse, suprà est dictum. Experientia & ordinarius naturæ cursus clarissime evincunt, nives interdum spatio integrorum mensium durare. Inveniuntur præterea loca rigentia perenni

ni nive, ut valles, convalles, imò in altissimorum montium jugis diu videntur & durant; causa procul dubio hæc est, qvòd radiorum solarium repercussio eò pertingere nequeat.

§. 17. Affectiones nivis ita leviori tætas brachio Albedo ejusdem excipit; circa qvam difficultatem, video alios affirmantes, alios negantes, alios inter utrosq; medios, qvi de principatu in profundo veritatis puteo etiamnum luctantur. Faceremus jam quidem, quod ordo propositarum postularet assertionum, sed brevitati studentes, easdem silentio involvimus. Interea temporis cum percipio, maximam partem concludere, *nivem esse album verè ac realiter*, non tutum videtur, illorum tot & tantorum virorum auctoritati refragari, utpote Aristotelis, Conimbricensium, Zabarellæ, multorumq; aliorum. Nihilominus tamen nos, citra cujusquam præjudicium, nostram sententiam modestè aperientes, negativam amplectimur sententiam, firmissimis his moti argumentis.

I. Si

I. Si nix per se , realiter & ratione suæ essentiæ, esset alba, utique materia ejusdem, ex qvâ est producta, talis esset. At falsum hoc & experientiæ contrarium ; Ergo & illud. Ratio conseqventiæ exinde patet, quia qualis materia, tale est etiam materiatum ; & albedo non potest esse, nisi etiam insit meteori istius materiae productivæ, ex quo meteoro nix enata. Verum meteoron illud est accidens, sed accidens non potest esse subjectum accidentis, uti testantur omnes Philosophi. Et ita per consequens meteron subjectū albedinis constituere nequit. Sequitur igitur, quod materia productiva nivis sit aqua. At aqua omni prorsus colore destituitur, quod satis superq; dispalefecit ex ejus essentiâ. Nullum corpus simplex est coloratum. Atqui aqua est corpus simplex. Ergo. Qvod nullum corpus simplex sit coloratum, exinde inclarescit , quia color est accidens corporis mixti, originem deducens à sulphure, quod nullius elementi, imo nullius corporis

poris simplicis essentiam constituit, multò minus ingreditur. Qvòd autem sit corpus simplex, nemo unquam negavit. Ad declinandas objectiones, observentur seqventia distinctionum genera.

1. Distingu. inter aquam consideratam, ratione τῆς στίας & οὐτάρχεως, per se & per accidens.
2. inter aquam ipsam, & effluvia eidem commixta.
3. in inter colorem ὄντως & Φαινομένως perceptum, seu inter colorem καὶ ἀλήθειαν, & καὶ ἀδόξαν, vel inter colorum varietatem, & lucis diversitatem.
4. distinguendum inter ipsum continens & contentum, seu inter materiam ipsam & sulphur eidem admistum.

2. Si nix colore albo reali prædicta esset, utique in aquā resoluta, ratione suae ουσίαστεως, aliquid sulphuris sibi admixtū haberet. At falsū consequens. Ergo & antecedens. Connexio Majoris firmo stat talo, qvia basis & fundamentum omnis veri coloris est sulphur. Nexus Minoris suis testimoniis, nobis vel tacentibus, confirmant chymicæ artis periti. Ad ener-

vanda

vanda Adversariorum argumenta observentur seqq. distinctiones. Distingu. inter nivem in & secundum se spectatam, & ratione alicujus status existendi accidentalis 2. Distingu. inter nivis calefactionem, & arctissimam rerum similium unionem. 3. Distingu. inter corpus mistum, & accidens corporis mixti. Nix non est corpus ipsum, quæ pluitionem & colorem, sed ejus quædam affectio. Tertium sententiae nostræ fundamentum. Nullum per se, verè & realiter, coloratum in momento privari potest sibi innato colore. Atqui omnis nix in momento albedine privatur. Ergò. Certitudo majoris suâ luce radiat: veritatem Minoris rerum omnium Magistra experientia monstrat.

Ad evertendas objectionum strophas adhibeantur sequentes distinctiones. 1. Distingu. inter Albedinem realem & intentionalem. 2. Distingu. inter album & albicans. 3. inter $\pi\lambda\epsilon\gamma\sigma\alpha$ & $\pi\lambda\epsilon\tau\alpha$. Quod concernit dicta scri-

pturæ nobis contradictentia, non ne-
sciendum est, illam non semel loqui *καὶ*
ἀνθρωπώδην, & accommodare se
ad capacitatem ingenii humani. Hæc
sunt, qvæ de diffcili hoc argumento
adferre licuit. Fatemur eqvidem mul-
ta hic desiderari, qvæ illustrari meli-
us & possent, & deberent; verùm cum
temporis ratio brevitatem injungat,
pro benevolentiâ ac humanitate tuâ.
Lector ingeniose, omnia in meliorem
partem interpretare, nostrisq;
fave conatibus.

SUMMO UNI GLORIA.

